MPPSC

Previous Year Paper

Assistant Professor

Sanskrit Grammar 2017

Assistant Professor Exam - 2017

(Final Answer Key)

Sanskrit Grammer

Q.No: 1	"कौमुदीयं विरच्यते" इत्यत्र कस्मिन्नर्थे लकार: ?
A	भावे
B	कर्मणि
C	कर्तरि
D	करणे

Q.No: 2	हलन्त्यमित्यत्र, अन्योन्याश्रयदोषपरिहाराय भट्टोजिदीक्षितेन क: पक्ष: स्वीकृत: ?
A	आवृत्ति:
B	तन्त्रम्
C	एकशेष:
D	समाहारद्वन्द्वः

Q.No: 3	भट्टोजिदीक्षितमते, उपदेशशब्द:?
A	भावघञन्त:
B	करणघञन्त:

C कर्मघञन्त:

D कर्तृघञन्त:

Q.No: 4 अ, इति संज्ञा कतिवर्णानां वर्तते ?

A चतुर्विंशते:

B अष्टादशानाम्

C द्वादशानाम्

D दशानाम्

Q.No: 5 नाञ्झलौ इत्यत्र दीर्घाकारप्रश्लेषे लिङ्गम् ?

A कालसमयेवलासु तुमुन्

B हो ढ:

C आदेशप्रत्यययो:

D नामि

Q.No: 6 उपसर्गा: सन्ति: ?

A द्वादश

B द्वाविंशति:

C चतुर्विंशतिः

D विंशतिः

Q.No: 7 चादयोऽसत्वे इति सूत्रेण विधीयते ?

A उपसर्गसंज्ञा

B विभाषासंज्ञा

C धातुसंज्ञा

D निपातसंज्ञा

Q.No: 8 नवेति विभाषा, इत्यत्र इति शब्दस्य किं प्रयोजनम् ?

A जातिबोधनम्

B स्वरूपबोधनम्

C अर्थबोधनम्

D संज्ञाबोधनम्

Q.No: 9 मनीषा इत्यस्य सन्धिविच्छेदो भवति ?

A मनि इषा

B मन् ईषा

C	मनस् ईषा
D	मनीष् आ

Q.No: 10	ईदूतौ च सप्तम्यर्थे इत्यनेन भवति ?
A	गुणसंज्ञा
B	प्रकृतिभावः
C	प्लुतसंज्ञा
D	प्रगृह्यसंज्ञा

Q.No: 11	दन्तोष्ठ: इत्यत्र भवति ?
A	गुण:
B	पूर्वरूपम्
C	पररूपम्
D	प्रकृतिभाव:

Q.No: 12	"आच्छादयति" इत्यत्र केन सूत्रेण तुगागमो भवति ?
A	दीर्घात्
B	आङ्माङोश्च

C	पदान्ताद्वा
D	छे च

Q.No: 13	सर्पिष्पाशम् इत्यत्र केन सूत्रेण विसर्गस्य मूर्धन्यादेश: ?
A	इदुदुपधस्य चाप्रत्यय:
B	कस्कादिषु च
C	इण: ष:
D	इसुसो:सामर्थ्ये

Q.No: 14	"अधश्शिरसी पदे" इत्यनेन भवति ?
A	सादेश:
B	विसर्ग:
C	रेफादेश:
D	मूर्धन्यादेश:

Q.No: 15	"ओतो गार्ग्यस्य" इति सूत्रेण भवति ?
A	सलोप:
B	यलोप:

C रलोपः

D विसर्गः

Q.No: 16 ई३चाक्रवर्मणस्य इत्यनेन भवति ?

A प्लुतः

B ईकारः

C प्रगृह्यम्

D अप्लुतवद्भावः

Q.No: 17 "सञ्छम्भुः इत्यत्र रूपाणि भवन्ति?

A त्रीणि

B चत्वारि

C पञ्च

D द्वे

Q.No: 18 प्रत्ययार्थः केन सम्बन्धेन व्रीहौ विशेषणम् ?

A अभेदेन

B समवायेन

C	परिच्छेद्य-परिच्छेदकभावेन
D	संयोगेन

Q.No: 19	कर्तुरीप्सिततमं कर्म इति सूत्रे "कर्तुः" इत्यत्र केन सूत्रेण षष्ठी ?
A	षष्ठी शेषे
B	यतश्च निर्धारणम्
C	कर्तृकर्मणोः कृति
D	क्तस्य च वर्तमाने

Q.No: 20	दुह्यादिद्विकर्मकधातवः कति सन्ति ?
A	षोडश
B	द्वादश
C	चतुर्दश
D	सप्तदश

Q.No: 21	तृतीयार्थे इत्यनेन भवति ?
A	तृतीयाविभक्तिः
B	कर्मप्रवचनीयसंज्ञा

C करणसंज्ञा

D कर्मसंज्ञा

Q.No: 22 अन्तराऽन्तरेण युक्ते इत्यनेन भवति ?

A द्वितीया

B तृतीया

C पञ्चमी

D सप्तमी

Q.No: 23 "अनु हरिं सुरा:" इति कस्योदाहरणम् ?

A तृतीयार्थे

B अनुर्लक्षणे

C अनुर्यत्समया

D हीने

Q.No: 24 "दण्डेन घट:" इत्यत्र तृतीया केन सूत्रेण भवति ?

A तृतीयार्थे

B हीने

C	हेतौ
D	इत्थंभूतलक्षणे

Q.No: 25	क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिन: इत्यनेन भवति ?
A	द्वितीया
B	तृतीया
C	पञ्चमी
D	चतुर्थी

Q.No: 26	"प्रेष्यब्रुवोर्हविषो देवतासम्प्रदाने" इत्यनेन भवति ?
A	षष्ठी
B	सम्प्रदानसंज्ञा
C	चतुर्थी
D	सप्तमी

Q.No: 27	तिरस्कारेऽर्थे प्राणिवर्जे मन्यते: कर्मणि भवति ?
A	षष्ठी
B	सप्तमी

C	पञ्चमी
D	चतुर्थी

Q.No: 28	प्राग्दीव्यतोऽण्, इति सूत्रमस्ति ?
A	अधिकार:
B	विधि:
C	परिभाषा
D	अतिदेश:

Q.No: 29	हरितादिभ्योऽञ: इत्यनेन भवति ?
A	अञ्
B	फक्
C	ढक्
D	फञ्

Q.No: 30	भर्गात्त्रैगर्ते इत्यनेन गोत्रेऽर्थे विधीयते ?
A	अञ्
B	फक्

C	ढक्
D	फञ्

Q.No: 31	क्षुद्राभ्यो वा इत्यस्योदाहरणमस्ति ?
A	गौधेर:
B	जाडार:
C	काणेर:
D	चाटकैर:

Q.No: 32	गोत्रावयवात् इत्यनेन क: आदेशो विधीयते ?
A	ष्यङ्
B	ढञ्
C	ढक्
D	फञ्

Q.No: 33	यञञोश्च इत्यस्योदाहरणं वर्तते ?
A	वात्स्य:
B	गर्गा:
C	गार्ग्य:
D	द्वैप्या:

Q.No: 34 पैलादिभ्यश्च इत्यनेन भवति ?

A लोप:

B लुप्

C लुक्

D श्लु:

Q.No: 35 कृत्यप्रत्यया: कस्मिन्नर्थे भवन्ति ?

A कर्तृकर्मणो:

B कर्तृभावयो:

C कर्तृकरणयो:

D भावकर्मणो:

Q.No: 36 अचो यत् इत्यस्योदाहरणमस्ति ?

A इत्य:

B चेयम्

C शप्यम्

D लभ्यम्

Q.No: 37	"किर:" इत्यत्र क: प्रत्यय: ?
A	अच्
B	ट:
C	**क:**
D	इरच्

Q.No: 38	भिक्षासेनादायेषु च इत्यनेन प्रत्ययो भवति ?
A	**ट:**
B	अच्
C	अण्
D	क:

Q.No: 39	वशंवद: इत्यत्र क: प्रत्यय: ?
A	ट:
B	**खच्**
C	क:
D	खश्

Q.No: 40

"खित्यनव्ययस्य" इत्यनेन भवति ?

A दीर्घः

B खः

C लुक्

D ह्रस्वः

Q.No: 41 "दर्शनीयमानी" केन णिनिप्रत्ययः ?

A सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये

B करणे यजः

C मनः

D आत्ममाने खश्च

Q.No: 42 क्षैधातोः क्तप्रत्यये सति किं रूपम् ?

A क्षयितः

B क्षामः

C क्षातः

D क्षैतः

Q.No: 43	"सुपान:" इत्यत्र क: प्रत्यय: ?
A	**युच्**
B	युक्
C	ल्यु:
D	शानच्

Q.No: 44	"अपामार्ग:" इत्यत्र क: प्रत्यय: ?
A	अञ्
B	अण्
C	**घञ्**
D	ट:

Q.No: 45	अन्यथैवं कथमित्थंसु सिद्धाप्रयोगश्चेत् इत्यनेन भवति ?
A	घञ्
B	अञ्
C	घ:
D	**णमुल्**

Q.No: 46 चयः इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

A	अच्
B	यत्
C	अप्
D	कः

Q.No: 47 तथायुक्तं चानीप्सितम् इत्यनेन कर्मसंज्ञा भवति ?

A	गृहं याति
B	पुस्तकं याचते रामम्
C	मथुरामास्ते
D	फलमदन् पठति पुस्तकम्

Q.No: 48 राममध्यापयति न्यायशास्त्रम् इत्युदाहरणं भवति ?

A	कर्तुरीप्सिततमं कर्म
B	अकथितं च
C	गतिबुद्धिप्रत्यावसनार्थशब्दकर्मा–०
D	अधिशीङ्स्थासां कर्म

Q.No: 49 "अभिनिविशश्च" इति सूत्रं विदधाति ?

A कर्तृसंज्ञाम्

B कर्मसंज्ञाम्

C करणसंज्ञाम्

D सम्प्रदानसंज्ञाम्

Q.No: 50 पचति इत्यत्र शाब्दिकमते बोधो भवति ?

A पाकानुकूलाभावना

B भावनानुकूल: पाक:

C एकाश्रयक: पाकानुकूलव्यापार:

D पाकानुकूलव्यापारानुकूला कृति:

Q.No: 51 "सु: पूजायाम्" इति विहितकर्मप्रवचनीयसंज्ञाप्रयोजनमस्ति ?

A द्वितीयाविधानम्

B सप्तमीविधानम्

C षत्वाभावविधानम्

D अव्ययसंज्ञाविधानम्

Q.No: 52 "योजनं सरला गङ्गा" इत्युदाहरणम्, अस्य सूत्रस्य विद्यते ?

A कर्मणि द्वितीया

B अन्तराऽन्तरेण युक्ते

C कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया

D कालाध्वनोरत्यन्तसंयोगे

Q.No: 53 'अपवर्गे तृतीया' इत्यत्र अपवर्गपदार्थोऽस्ति ?

A मोक्षप्राप्तिः

B स्वर्गप्राप्तिः

C धनप्राप्तिः

D फलप्राप्तिः

Q.No: 54 महाभाष्यग्रन्थं विरचितवान् ?

A गोणिकापुत्रः

B दाक्षीपुत्रः

C सतीपुत्रः

D रङ्गोजिभट्टपुत्र:

Q.No: 55 वार्त्तिकानि विरचितानि सन्ति ?

A वररुचिना

B शाकलेन

C भारद्वाजेन

D गालवेन

Q.No: 56 सरस्वतीकण्ठाभरणव्याकरणग्रन्थ: कस्मिन् प्रदेशे लिखित: ?

A उत्तरभारते

B मध्यभारते

C दक्षिणभारते

D पूर्वभारते

Q.No: 57 पाणिनीयव्याकरणे प्रथम: प्रक्रियाग्रन्थकारोऽस्ति ?

A शेषकृष्ण:

B धर्मकीर्त्ति:

C रामचन्द्रः

D भट्टोजिदीक्षितः

Q.No: 58 शब्दकौस्तुभग्रन्थो विरचितः ?

A नागेशेन

B कौण्डभट्टेन

C भट्टोजिदीक्षितेन

D हरिजिदीक्षितेन

Q.No: 59 शब्दानुशासनस्य अपरं नाम वर्त्तते?

A व्याकरणम्

B प्रयोजकम्

C साक्षात्प्रयोजनम्

D आनुषाङ्गिकप्रयोजनम्

Q.No: 60 'स्थूलपृषती' इत्यत्रास्ति मुख्यःस्वरः ?

A पूर्वपदप्रकृतिस्वरः

B	समासान्तोदात्त:
C	समासाद्युदात्त:
D	सर्वानुदात्त:

Q.No: 61	अपशब्दैर्दुष्यति ?
A	वाग्योगविद्
B	अवाग्योगविद्
C	उभौ
D	नोभौ

Q.No: 62	स्त्रीवत् प्रणाम: तं प्रति करणीयो य: ?
A	प्रत्यभिवादवाक्ये नाम्न: प्लुतिं जानाति ।
B	प्रत्यभिवादवाक्ये नाम्न: प्लुतिं न जानाति ।
C	प्रत्यभिवादवाक्ये नाम्न: प्लुतिं जानाति करोति च ।
D	प्रत्यभिवादवाक्ये नाम्न: प्लुतिं न मनुते ।

Q.No: 63	चतुर्षु वाक् परिमितिपदेषु तुरीयां वाचं वदन्ति ?

A पशव:

B पक्षिणः

C मनुष्या:

D जलचरा:

Q.No: 64 भद्रा लक्ष्मी: तेषां वाण्यां स्थिता ये ?

A मीमांसका:

B वैयाकरणा:

C नैयायिका:

D पौराणिका:

Q.No: 65 समुचितनामकरणे समर्था: सन्ति ?

A शाब्दिका:

B वैदिका:

C ज्योतिर्विद:

D मीमांसका:

Q.No: 66 सत्यदेवा: के भवन्ति पतञ्जलिमते ?

A मीमांसका:

B न्यायविद:

C शब्दतत्त्वविद:

D योगतत्त्वविद:

Q.No: 67 प्राकृतवैकृतभेदौ विद्येते ?

A द्रव्यस्य

B स्फोटस्य

C ध्वने:

D गुणस्य

Q.No: 68 स्फोटग्रहणे मुख्यं कारणमस्ति ?

A प्राकृतध्वनि:

B वैकृतध्वनि:

C उभौ

D कश्चिदन्य:

Q.No: 69

शाब्दिकसिद्धान्ते मुख्योऽस्ति ?

A वर्णस्फोट:

B पदस्फोट:

C अखण्डपदस्फोट:

D अखण्डवाक्यस्फोट:

Q.No: 70 शाब्दिकनये ब्रह्मण: स्वरूपमस्ति ?

A शिवतत्त्वात्मकम्

B नारायणतत्त्वात्मकम्

C शक्तितत्त्वात्मकम्

D शब्दतत्त्वात्मकम्

Q.No: 71 स्फोटस्य भेदा: सन्ति ?

A एकादश

B दश

C नव

D अष्ट

Q.No: 72 शब्दविवर्तसिद्धान्तोऽस्ति ?

A पुराणविदाम्

B वेदविदाम्

C न्यायविदाम्

D स्फोटविदाम्

Q.No: 73 शब्दब्रह्मणोपलब्धिसाधनं प्रतिमा चास्ति ?

A वेदः

B पुराणम्

C काव्यम्

D इतिहासः

Q.No: 74 वेदशाखासु शब्दानां दृश्यते मुख्यत्वेन ?

A प्रयोगः

B विचारः

C यत्शक्तितत्वम्

D किञ्चिदन्यत्

Q.No: 75 एकपदागमा विद्या युक्ता भवति ?

A चिद्रूपेण

B अचिद्रूपेण

C चिदचिद्रूपेण

D प्रणवरूपेण

Q.No: 76 स्फोटरूपं जगद् विवर्तोऽस्ति ?

A परब्रह्मण:

B नारायणब्रह्मण:

C शब्दब्रह्मण:

D शिवब्रह्मण:

Q.No: 77 अक्षरसमाम्नायपदेन गृह्यन्ते ?

A पाणिनिसूत्राणि

B योगसूत्राणि

C शिवसूत्राणि

D सांख्यसूत्राणि

Q.No: 78 शब्दपरायणं कथितवान् ब्रह्मविद् बृहस्पतिः ?

A चन्द्राय

B इन्द्राय

C शिवाय

D पाणिनये

Q.No: 79 महाभाष्यस्य प्रथमव्याख्याकारोऽस्ति ?

A भर्तृहरिः

B शेषकृष्णः

C नारायणभट्टः

D कौण्डभट्टः

Q.No: 80 भट्टोजिदीक्षितलिखितसिद्धान्तकौमुदीटीकायाः नाम विद्यते ?

A बालमनोरमा

B रत्नप्रभा

C	प्रौढमनोरमा
D	तत्त्वबोधिनी

Q.No: 81	भर्तृहरिविरचितव्याकरणदर्शनग्रन्थोऽस्ति ?
A	शतकत्रयम्
B	महाभाष्यदीपिका
C	वाक्यपदीयम्
D	भागवृत्तिः

Q.No: 82	काशिकान्यासकारोऽस्ति ?
A	हरदत्तः
B	कैयटः
C	जिनेन्द्रबुद्धिः
D	नागेशः

Q.No: 83	नागेशस्योद्योतटीका विद्यते ?
A	वाक्यपदीये
B	

	वाक्यपदीयस्वोपज्ञटीकायाम्
C	महाभाष्यप्रदीपे
D	काशिकापदमञ्जर्याम्

Q.No: 84	शिवसूत्रेषु णकाराद्यनुबन्धकर्त्ता भवति ?
A	पाणिनि:
B	स्वयं शिव:
C	व्याडि:
D	पतञ्जलि:

Q.No: 85	शाब्दिकेषु परमप्रमाणग्रन्थोऽस्ति ?
A	वाक्यपदीयम्
B	महाभाष्यम्
C	व्याकरणसिद्धान्तसुधानिधि:
D	शब्दकौस्तुभ:

Q.No: 86	कैयटजनकस्य नाम विद्यते ?

A	जैय्यटः	
B	उव्वटः	
C	रुद्रटः	
D	मम्मटः	

Q.No: 87	नागेशस्य पितुर्नाम वर्त्तते ?
A	रामदत्तः
B	विष्णुदत्तः
C	कृष्णदत्तः
D	शिवभट्टः

Q.No: 88	पाणिनिलिखितमहाकाव्यमस्ति ?
A	जाम्बवतीविजयम्
B	यादवाभ्युदयम्
C	धातुकाव्यम्
D	कृष्णचरितकाव्यम्

Q.No: 89

क्रियान्तराकाङ्क्षानुत्थापकतावच्छेदकरूपवत्वेनाभिधीयमानो भवति ?

A फलम्

B सिद्धाक्रिया

C संख्या

D साध्याक्रिया

Q.No: 90 वाक्यस्य प्रथमान्तार्थमुख्यविशेष्यकशाब्दबोधो भवति ?

A आनुमानिकनये

B शाब्दिकनये

C भाट्टनये

D नागेशमते

Q.No: 91 कर्तृकर्मणो: तिङर्थत्वे प्रमाणमस्ति ?

A कर्तृकर्मणो: कृति

B कर्तृकरणे कृता बहुलम्

C कर्तृकर्मणोश्च भूकृञो:

D ल: कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्य:

Q.No: 92 कर्तृकर्मसंख्याकाला एतेऽर्थाः सन्ति ?

A धातोः

B तिङाम्

C प्रातिपदिकस्य

D कृताम्

Q.No: 93 एकाश्रयिकावर्तमानकालिकी गलविलाधसंयोगानुकूलाभावना इति बोधः खादति पदस्य भवति ?

A बौद्धमते

B भाट्टमते

C प्रमाणविन्मते

D सांख्यमते

Q.No: 94 तङ् - यक् - चिणादयः एते, आश्रयाऽन्वयं व्यञ्जयन्ति ?

A काले

B धातौ

C फले

D

	कर्तरि

Q.No: 95	ईप्सिततमं कर्म भवति ?
A	त्रिविधम्
B	चतुर्विधम्
C	पञ्चविधम्
D	षड्विधम्

Q.No: 96	कर्मवद्भावो न भवति एतस्मिन् कर्मणि ?
A	निर्वर्त्ये
B	विकार्ये
C	प्राप्ये
D	कस्मिँस्चिदन्यस्मिन्

Q.No: 97	फलव्यापारौ धात्वर्थः इति मतमस्ति ?
A	सांख्यविदः
B	

	प्राचीन-वैयाकरणानाम्
C	वाक्यविदः
D	योगविदः

Q.No: 98	कालस्यान्वयो भवति शाब्दिकमते ?
A	संख्यायाम्
B	फले
C	व्यापारे
D	आश्रये

Q.No: 99	फलव्यापारयोः भिन्नाधिकरणवृत्तितायां धातुर्भवति ?
A	अकर्मकः
B	सकर्मकः
C	द्विकर्मकः
D	कश्चिदन्यः

Q.No: 100	यद्व्यापाराव्यहितफलमुपजायते तद्भवति ?

A	करणम्
B	सम्प्रदानम्
C	अपादानम्
D	अधिकरणम्

Q.No: 101	प्रकृतधात्वर्थप्रधानीभूतव्यापारजन्यफलाश्रयत्वेनेच्छाविषयत्वमिति लक्षणमस्ति ?
A	कर्तुः
B	कर्मणः
C	करणस्य
D	अधिकरणस्य

Q.No: 102	शुद्धः, प्रयोजकः, कर्मकर्ता इति भेदाः भवन्ति ?
A	कर्तुः
B	कर्मणः
C	करणस्य
D	सम्प्रदानस्य

Q.No: 103	चैत्रः चैत्रं गच्छति इति वाक्यं वार्यते वैयाकरणैः ?
A	

	परसमवेतत्वनिवेशाद्
B	फलाश्रयाभावात्
C	एकस्योभयसंज्ञाया असम्भवात्
D	परया कर्तृसंज्ञया बाधात्

Q.No: 104	द्वितीयातृतीयासप्तमीविभक्तीनामर्थो भवति शाब्दिकमते?
A	भावना
B	कृति:
C	फलम्
D	आश्रय:

Q.No: 105	चतुर्थीविभक्तेरर्थो भवति ?
A	दानम्
B	देयवस्तु
C	उद्देश्यम्
D	उदासीनम्

Q.No: 106	अनिराकरणात् प्रेरणात् अनुमते:, इति त्रिविधं स्वरूपं भवति ?

A कर्तुः

B कर्मणः

C सम्प्रदानस्य

D अपादानस्य

Q.No: 107 विश्लेषहेतुक्रियाश्रयप्रतियोगिकाभाववत्वे सति विभागाश्रयत्वमिति लक्षणमस्ति ?

A करणस्य

B सम्प्रदानस्य

C अपादानस्य

D अधिकरणस्य

Q.No: 108 निर्दिष्टविषयं, किञ्चिदुपात्तविषयम् अपेक्षितक्रियम् इति भेदाः भवन्ति ?

A करणस्य

B सम्प्रदानस्य

C अपादानस्य

D अधिकरणस्य

Q.No: 109 कर्तृकर्मद्वारा क्रियाजनकत्वे सति आश्रयनिष्ठोद्देश्यतानिरूपितविधेयतावत्वमिति लक्षणं वर्तते ?

A कर्तुः

B

	कर्मण:
C	अपादानस्य
D	अधिकरणस्य

Q.No: 110	प्रकृतधात्वर्थप्रधानीभूतव्यापारनिष्ठाधेयतानिरूपिताश्रयतात्वमिति लक्षणेन गृह्यते ?
A	कर्ता
B	कर्म
C	करणम्
D	अधिकरणम्

Q.No: 111	भाट्टमते धात्वर्थो भवति ?
A	फलम्
B	व्यापार:
C	उभौ
D	कश्चिदन्य:

Q.No: 112	प्राचीनमीमांसकमते धात्वर्थोऽस्ति ?
A	फलम्
B	व्यापार:
C	

काल:

D कृति:

Q.No: 113 शाब्दबोधे करणं भवति ?

A ज्ञायमानं पदम्

B शक्तियुक्तं पदम्

C शक्तिरहितं पदम्

D पदज्ञानम्

Q.No: 114 पदार्थधी: शाब्दबोधे किं भवति ?

A स्मरणम्

B ज्ञानम्

C व्यापार:

D करणम्

Q.No: 115 न्यायमते वृत्तिर्भवति ?

A द्विधा

B त्रिधा

C चतुर्धा

D	पञ्चधा

Q.No: 116	ईश्वरेच्छा भवति ?
A	लक्षणा
B	शक्तिः
C	व्यञ्जना
D	तात्पर्याख्या

Q.No: 117	शक्तिरूपः सम्बन्धो भवति ?
A	पदेन सह पदस्य
B	पदेन सह लक्ष्यार्थस्य
C	पदेन सह व्यङ्ग्यार्थस्य
D	पदेन सह पदार्थस्य

Q.No: 118	शक्तिग्रहं वदन्ति ?
A	वृद्धाः
B	युवानः
C	मातरः
D	बालिकाः

Q.No: 119	न्यायनये आख्यातार्थो भवति ?
A	भावना
B	कृतिः
C	व्यापारः
D	कर्ता

Q.No: 120	"जानाति" इत्यत्र लक्षणा भवति ?
A	कर्तृत्वे
B	कर्मत्वे
C	आश्रयत्वे
D	करणत्वे

Q.No: 121	नश्यति इत्यत्र लक्षणया आख्यातार्थो वर्तते ?
A	प्रतियोगित्वम्
B	अनुयोगित्वम्
C	सम्बन्धित्वम्
D	विपर्ययत्वम्

Q.No: 122	नीलादिपदानां नीलविशिष्टे शक्तिर्जायते ?
A	**कोशेन**
B	व्याकरणेन
C	वेदान्तेन
D	मीमांसया

Q.No: 123	पुत्रस्ते जातः, कन्या ते गर्भिणी इत्यत्र सुखदुःखयोः समानत्वं न्यायमते प्रतीयते ?
A	व्यञ्जनया
B	प्रत्यक्षेण
C	लक्षणया
D	**अनुमानेन**

Q.No: 124	यवपदस्य वाक्यशेषात् शक्तिर्भवति ?
A	कङ्गौ
B	धान्ये
C	**दीर्घशूके**
D	जले

Q.No: 125 "शक्तं पदम्" कतिविधम् ?

A एकविधम्

B द्विविधम्

C त्रिविधम्

D चतुर्विधम्

Q.No: 126 योगरुढस्योदाहरणमस्ति ?

A घट:

B पङ्कजम्

C मण्डपम्

D रथन्तरम्

Q.No: 127 शक्यसम्बन्धो भवति ?

A व्यञ्जना

B शक्ति:

C लक्षणा

D तात्पर्यम्

Q.No: 128	"काकेभ्यो दधि रक्ष्यताम्" इत्यत्र काकपदस्य लक्षणा भवति ?
A	दध्युपघातके
B	काके
C	शुनि
D	बिडाले

Q.No: 129	काकेभ्यो दधि रक्ष्यताम् इत्यत्र का विज्ञायते ?
A	जहत्स्वार्था लक्षणा
B	अजहत्स्वार्थालक्षणा
C	जहदजहल्लक्षणा
D	शक्तिः

Q.No: 130	द्विरेफपदस्य सम्बन्धो भ्रमरे विज्ञायते ?
A	लक्षणया
B	व्यञ्जनया
C	लक्षितलक्षणया
D	शक्त्या

Q.No: 131	चित्रगुरित्यादौ गोपदस्य लक्षणा भवति ?
A	गवि
B	वृषभे
C	गोवत्से
D	गोस्वामिनि

Q.No: 132	पूर्वपदे लक्षणा भवति ?
A	अव्ययीभावे
B	तत्पुरुषे
C	बहुव्रीहौ
D	द्वन्द्वे

Q.No: 133	कर्मधारयस्थले बोधो भवति ?
A	भेदमूलकः
B	अभेदमूलकः
C	उभयमूलकः
D	संयोगमूलकः

Q.No: 134 "निषादस्थपतिं याजयेत्" अनेन समासनिर्णये न्याय: ज्ञाप्यते ?

A गुणभूत:

B गौरवमूलक:

C मुख्यभूत:

D लघुमूलक:

Q.No: 135 एकपदार्थेऽपरपदार्थसम्बन्ध उच्यते ?

A अभिधा

B योग्यता

C आसत्ति:

D लक्षणा

Q.No: 136 वह्निना सिञ्चति इत्यत्र न वर्तते ?

A शक्ति:

B आसत्ति:

C उपपत्ति:

D योग्यता

Q.No: 137 तात्पर्यं परिकीर्तितम् ?

A	इच्छा	
B	ईश्वरेच्छा	
C	वक्तुरिच्छा	
D	वक्तुर्ज्ञानम्	

Q.No: 138	अव्ययीभावो भवति ?
A	उत्तरपदार्थप्रधान:
B	पूर्वपदार्थप्रधान:
C	उभयपदार्थप्रधान:
D	अन्यपदार्थप्रधान:

Q.No: 139	स्तोकान्तिकदूरार्थकृच्छ्राणिक्तेन इत्यनेन भवति ?
A	तृतीयासमास:
B	चतुर्थीसमास:
C	पञ्चमीसमास:
D	सप्तमीसमास:

Q.No: 140	अतद्गुणसंविज्ञानबहुव्रीहे: उदाहरणं किम् ?
A	

	लम्बकर्ण:
B	पीताम्बर:
C	कण्ठेकाल:
D	**चित्रगु:**

Q.No: 141	दिक्पूर्वदात् संज्ञायाम् भवति ?
A	ट:
B	**ञ:**
C	टच्
D	क:

Q.No: 142	कर्मधारयसमास: तद्भेदत्वेन कुत्र पठित: ?
A	अव्ययीभावे
B	बहुव्रीहौ
C	**तत्पुरुषे**
D	द्वन्द्वे

Q.No: 143	गोस्त्रियोरूपसर्जनस्य इत्यनेन भवति ?
A	**ह्रस्व:**

B पुंवद्भाव:

C समास:

D टच् प्रत्यय:

Q.No: 144 तत्पुरुषस्याङ्गुले: संख्याव्ययादे: इत्यनेन भवति ?

A टच्

B अण्

C क:

D अच्

Q.No: 145 जलजाक्षी इत्यत्र समासान्तप्रत्ययो भवति ?

A टच्

B षच्

C अण्

D अप्

Q.No: 146 निष्ठाप्रत्ययान्त: शब्द: बहुव्रीहौ कुत्र प्रयुज्यते ?

A मध्ये

B

	पूर्वे परे च
C	पूर्वे
D	परे

Q.No: 147	"शिवकेशवौ" इत्यत्र कस्मिन् चार्थे द्वन्द्वसमासो भवति ?
A	समुच्चये
B	अन्वाचये
C	समाहारे
D	इतरेतरयोगे

Q.No: 148	"द्वन्द्वश्च प्राणितूर्यसेनाङ्गानाम्" इत्यनेन भवति ?
A	समासान्तः
B	एकवद्भावः
C	पुंवद्भावः
D	ह्रस्वः

Q.No: 149	गम् धातोः लङ्लकारस्य प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	अगच्छत्

B	अगमत्
C	अगमः
D	अगमिष्यत्

Q.No: 150	भूधातोः लोट्लकारस्य उत्तमपुरुषद्विवचने किं रूपम् ?
A	भवावः
B	भवाव
C	भवेव
D	भूयास्व

Q.No: 151	व्रजधातोः लुङ्लकारस्य प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	अव्रजीत्
B	अव्रजत्
C	अव्राजित्
D	अव्राजीत्

Q.No: 152	पा पाने धातोः आशीर्लिङः प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	पायात्
B	

	पाय्यात्
C	पेयात्
D	पिब्यात्

Q.No: 153	त्रपूष् धातोः लिटः प्रथमपुरुषस्यैकवचने किं रूपम् ?
A	त्रेपे
B	तत्रापे
C	तेपे
D	तत्रपे

Q.No: 154	एध् धातोः लङ्लकारस्य उत्तमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	ऐधेय
B	ऐधे
C	ऐधै
D	एधेय

Q.No: 155	दयायासश्च इत्यनेन विधीयते ?
A	रम्
B	सम्प्रसारणम्
C	

	परस्मैपदभावः
D	आम्

Q.No: 156	"भृञ् भरणे" धातोः आशीर्लिङि- परस्मैपदे प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	भ्रीयात्
B	भृयात्
C	भ्रियात्
D	भ्रीर्यात्

Q.No: 157	अदः सर्वेषाम् इत्यनेन भवति ?
A	इट्
B	अट्
C	घस्लृ
D	धिः

Q.No: 158	''एधि'' इति कस्य धातोः रूपम् ?
A	अस् भुवि
B	इङ् अध्ययने
C	

	इण् गतौ
D	इन्धी दीप्तौ

Q.No: 159	क्सस्याचि इत्यनेन भवति ?
A	क्सादेश:
B	दीर्घ:
C	ईट्
D	लोप:

Q.No: 160	ब्रूञ् धातो: लिट्लकारे प्रथमपुरुषैकवचने किं रूपम् ?
A	बब्रुव
B	बब्राव
C	उवाच
D	ब्रुवे

Q.No: 161	अधिजगे इति रूपं वर्त्ततेऽस्य धातो: ?
A	गैधातो:
B	गम् धातो:

C	इङ्धातोः
D	गृधातोः

Q.No: 162	अचकमत इति रूपमस्ति ?
A	लटः
B	लङः
C	लुङः
D	लृङः

Q.No: 163	श्रीयात् इति पदमस्ति ?
A	श्रीयशब्दस्य पञ्चम्यन्तम्
B	विधिलिङः
C	आशिष् लिङः
D	लोटः

Q.No: 164	हरिशब्दस्य सप्तम्येकवचने रूपं निष्पद्यते ?
A	हरे
B	हरी
C	हर्योः

D	हरौ

Q.No: 165	ज्ञानशब्दो नपुंसकलिङ्गे एव भवति ?
A	भावल्युडन्तः
B	कर्मल्युडन्तः
C	करणल्युडन्तः
D	अधिकरणल्युडन्तः

Q.No: 166	ग्लौशब्दस्य लिङ्गमस्ति ?
A	पुल्लिङ्गम्
B	स्त्रीलिङ्गम्
C	नपुंसकलिङ्गम्
D	पुन्नपुंसकलिङ्गम्

Q.No: 167	हरिभ्यामिति रूपं न निष्पद्यते ?
A	तृतीयायाम्
B	चतुर्थ्याम्
C	पञ्चम्याम्

D	षष्ठ्याम्

Q.No: 168	भानुशब्दस्य षष्ठीबहुवचने रूपमस्ति ?
A	भान्वाम्
B	भानुनाम्
C	भानूनाम्
D	भानवाम्

Q.No: 169	रैशब्दस्य तृतीयाद्विवचने रूपं भवति ?
A	रैभ्याम्
B	राभ्याम्
C	रायभ्याम्
D	रायाभ्याम्

Q.No: 170	ज्ञानशब्दस्य 'ज्ञाने' इति रूपं न भवति ?
A	प्रथमाविभक्तौ
B	द्वितीयाविभक्तौ
C	षष्ठीविभक्तौ
D	सप्तमीविभक्तौ

Q.No: 171	हरिशब्दस्य द्वितीयाद्विवचने रूपं भवति ?
A	हरौ
B	हर्यौ
C	हरी
D	हरयौ

Q.No: 172	रायः इति रूपं न भवति रैशब्दस्य ?
A	प्रथमायाम्
B	द्वितीयायाम्
C	तृतीयायाम्
D	पञ्चम्याम्

Q.No: 173	ऐऔच् इति सूत्रारम्भसामार्थ्यात् एतयोः सवर्णसंज्ञा न भवति ?
A	इ + ई
B	उ + ऊ
C	ओ + औ
D	ऋ + ॠ

Q.No: 174 एचामयं भेदो नास्ति ?

A	ह्रस्वभेद:
B	दीर्घभेद:
C	प्लुतभेद:
D	उदात्तादिभेद:

Q.No: 175 लण् घटकणकारमादाय प्रत्याहारा: भवन्ति ?

A	एक:
B	द्वौ
C	त्रय:
D	चत्वार:

Q.No: 176 संयोगान्तलोपो निषिद्ध्यते ?

A	यण:
B	यञ:
C	यम:
D	यय:

Q.No: 177 बुद्धि: पर्यवतिष्ठते इत्यत्राच्सन्धिरस्ति ?

A	

	यण् सन्धि:
B	गुणसन्धि:
C	दीर्घसन्धि:
D	वृद्धिसन्धि:

Q.No: 178	सङ्गस्तेषूपजायते इत्यत्र सन्धिरस्ति ?
A	यण्
B	गुण:
C	वृद्धि:
D	दीर्घ:

Q.No: 179	पतञ्जलिरित्यस्य सन्धिविच्छेदो भवति ?
A	पत + अञ्जलि:
B	पत् + अञ्जलि:
C	पतत् + अञ्जलि:
D	पतम् + जलि:

Q.No: 180	कामक्रोधोद्भवं वेगम् इत्यत्र अच् सन्धिरस्ति ?

A	गुण:	
B	वृद्धि:	
C	पररूपम्	
D	पूर्वरूपम्	

Q.No: 181	सीमन्त: इत्यत्र सन्धिरस्ति ?
A	पररूपम्
B	पूर्वरूपम्
C	सन्ध्यभाव:
D	गुण:

Q.No: 182	अप + ऋच्छति इत्यत्र का सन्धि: भविष्यति ?
A	गुण:
B	वृद्धि:
C	पररूपम्
D	पूर्वरूपम्

Q.No: 183	वर्धेते इमौ मृगौ इत्यत्र सन्धिरस्ति ?

A	अयादिसन्धिः
B	गुणसन्धिः
C	प्रकृतिभावसन्धिः
D	सन्ध्यभावः

Q.No: 184	<u>गवामृत</u>मित्यत्र सन्धिरस्ति ?
A	अयादिसन्धिः
B	अवङादेशसन्धिः
C	पूर्वरूपसन्धिः
D	पररूपसन्धिः

Q.No: 185	<u>वनेऽपि</u> दोषाः प्रभवन्ति रागिणाम् इत्यत्र सन्धिरस्ति ?
A	पररूपम्
B	पूर्वरूपम्
C	गुणः
D	प्रकृतिभावः

Q.No: 186	<u>अल्पश्च</u> कालः इत्यत्र सन्धिरस्ति ?

A	ष्टुत्वम्
B	**श्चुत्वम्**
C	जश्त्वम्
D	कश्चिदन्य:

Q.No: 187	समो मकारस्य राट्शब्दे परे अनुस्वारो न भवति ?
A	निपातनात्
B	निषेधात्
C	विधायकाभावात्
D	**मकारविधानसामर्थ्यात्**

Q.No: 188	हत्वार्थकामांस्तु गुरुनिहैव इत्यत्र रुत्वादिसन्धिर्भवति अनेन सूत्रेण **?**
A	समः सुटि
B	पुमः खय्यम्परे
C	**नश्छव्यप्रशान्**
D	नृन् पे

Q.No: 189	प्राणाघातान्निवृत्तिरित्यत्र सन्धिरस्ति ?

A	श्चुत्वम्
B	जश्त्वम्
C	अनुस्वार:
D	अनुनासिक:

Q.No: 190	चिक्रेथ इति रूपं भवति ?
A	कृञ् करणे
B	क्रीञ् द्रव्यविनिमये
C	कृ विक्षेपे
D	कृञ् हिंसायाम्

Q.No: 191	एष्टा इति रूपं भवति ?
A	ईक्ष दर्शने धातो:
B	इण् गतौ धातो:
C	इषु इच्छायाम् धातो:
D	इन्धी दीप्तौ धातोः

Q.No: 192	वृञ् धातो: लुट: प्रथमपुरुषैकवचने रूपमस्ति ?

A	वर्त्ता
B	वरिता
C	वरीता
D	वरिता, वरीता

Q.No: 193	चोरयामासुः इति रूपं वर्त्तते ?
A	आशिष् लिङ:
B	लोट:
C	विधिलिङ:
D	लिट:

Q.No: 194	अजीगणत्, अजगणत् इति रूपं सिध्यति ?
A	भ्वादिगणे
B	तनादिगणे
C	क्र्यादिगणे
D	चुरादिगणे

Q.No: 195	'हुश्नुवो सार्वधातुके' इति सूत्रं करोति ?
A	

	वृद्धिम्
B	गुणम्
C	द्वित्वम्
D	यणम्

Q.No: 196	द्रव्यगुणक्रियात्मककार्यत्रयनिरूपितनिर्व्यापारसव्यापारवृत्तिमान् भवति ?
A	द्रव्यम्
B	गुण:
C	उपाधि:
D	हेतु:

Q.No: 197	सहस्रेण सहस्राय वा क्रीता शाटिका इयम् इत्युदाहरणं भवति ?
A	धारेरुत्तमर्ण:
B	स्पृहेरीप्सित:
C	परिक्रयणे सम्प्रदानमन्यतस्याम्
D	क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिन:

Q.No: 198	शकारेत्संज्ञकस्य धातुविहितप्रत्ययस्य संज्ञा भवति ?

A	सार्वधातुकम्
B	आर्धधातुकम्
C	उभे
D	काचिदन्या

Q.No: 199	वैयाकरणमते कस्य शब्दत्वापत्तिरिष्यते ?
A	पदस्य
B	वायो:
C	ज्ञानस्य
D	अणो:

Q.No: 200	क्रिया भेदिका भवति ?
A	व्यापारस्य
B	कालस्य
C	फलस्य
D	पदस्य